

Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου
Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας

2023/0273(NLE)

2.4.2024

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΣΤΑΣΗΣ

σχετικά με το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την αποχώρηση της Ένωσης από τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας (06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου
Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας

(Κοινή διαδικασία επιτροπών – άρθρο 58 του Κανονισμού)

Εισηγητές: Anna Cavazzini, Marc Botenga

Υπόμνημα για τα χρησιμοποιούμενα σύμβολα

- * Διαδικασία διαβούλευσης
- *** Διαδικασία έγκρισης
- ***I Συνήθης νομοθετική διαδικασία (πρώτη ανάγνωση)
- ***II Συνήθης νομοθετική διαδικασία (δεύτερη ανάγνωση)
- ***III Συνήθης νομοθετική διαδικασία (τρίτη ανάγνωση)

(Η ενδεικνυόμενη διαδικασία στηρίζεται στη νομική βάση που προτείνεται στο σχέδιο πράξης.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	5
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	6
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ Ή ΠΡΟΣΩΠΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΛΑΒΑΝ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ.....	9

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την αποχώρηση της Ένωσης από τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας (06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Έγκριση)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου (06509/2024),
 - έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας που υπεγράφη στη Λισαβόνα στις 17 Δεκεμβρίου 1994, και ιδίως το άρθρο 47,
 - έχοντας υπόψη την αίτηση έγκρισης που υπέβαλε το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 194 παράγραφος 2 και το άρθρο 207 παράγραφος 4 πρώτο εδάφιο και το άρθρο 218 παράγραφος 6 δεύτερο εδάφιο στοιχείο α) σημείο ν) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C9-0059/2024),
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 105 παράγραφοι 1 και 4, καθώς και το άρθρο 114 παράγραφος 7 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη τις κοινές συνεδριάσεις της Επιτροπής Διεθνούς Εμπορίου και της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 58 του Κανονισμού,
 - έχοντας υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής Διεθνούς Εμπορίου και της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας (A9-0000/2024),
1. εγκρίνει την αποχώρηση της Ένωσης από τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας·
 2. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει τη θέση του Κοινοβουλίου στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών και των συμβαλλομένων μερών στη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας (ΣΧΕ) είναι πολυμερής εμπορική και επενδυτική συμφωνία που εφαρμόζεται στον τομέα της ενέργειας, η οποία υπογράφηκε το 1994 και άρχισε να ισχύει το 1998. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος της ΣΧΕ, μαζί με την Ευρατόμ, 23 κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και την Ιαπωνία, την Ελβετία, την Τουρκία και τις περισσότερες χώρες από τα Δυτικά Βαλκάνια και την πρώην ΕΣΣΔ, με εξαίρεση τη Ρωσία και τη Λευκορωσία οι οποίες υπέγραψαν τη συμφωνία το 1994 αλλά δεν την κύρωσαν ποτέ.

Έντεκα κράτη μέλη (Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Ιταλία, Πολωνία, Σλοβενία, Λουξεμβούργο, Δανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία) και το Ηνωμένο Βασίλειο, που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 70 % του ευρωπαϊκού πληθυσμού, έχουν ήδη αποφασίσει να αποχωρήσουν από τη ΣΧΕ. Η αποχώρηση της ΕΕ είναι το επόμενο λογικό βήμα.

Η ΣΧΕ είναι η ευρύτερα χρησιμοποιούμενη από τις πολυεθνικές εταιρείες επενδυτική συνθήκη για να προσφύγουν κατά χωρών και ο αριθμός των υποθέσεων επίλυσης διαφορών επενδυτή-κράτους (ΕΔΕΚ) αυξάνεται κάθε χρόνο. Από την 1η Δεκεμβρίου 2023, υπήρξαν 162 γνωστές υποθέσεις διαιτησίας για επενδύσεις που είχαν κινηθεί στο πλαίσιο της ΣΧΕ, εκ των οποίων περίπου το 70 % είναι υποθέσεις διαιτησίας για επενδύσεις εντός της ΕΕ βάσει ΣΧΕ. Όλο και περισσότερες νομικές διαδικασίες στοχεύουν σε περιβαλλοντικά μέτρα.

Οι επιστήμονες έχουν επανειλημμένα προειδοποιήσει ότι η αποτροπή σοβαρών κλιματικών κρίσεων θα απαιτήσει την επιτάχυνση της σταδιακής κατάργησης των ορυκτών καυσίμων και την ταχεία μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η προστασία των επενδύσεων σε ορυκτά καύσιμα στο πλαίσιο της ΣΧΕ έρχεται σε άμεση αντίθεση με την ανάγκη απομάκρυνσης από τις πολιτικές για τον άνθρακα, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο και άλλες πολιτικές για το κλίμα. Η ΣΧΕ έδωσε τη δυνατότητα στις πολυεθνικές εταιρείες ορυκτών καυσίμων να ασκήσουν αγωγή κατά των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων που εφάρμοσαν πολιτικές που αποσκοπούν στη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων ή στην προώθηση μιας δίκαιης ενεργειακής μετάβασης. Πρόσφατες υποθέσεις καταδεικνύουν ότι η ΣΧΕ όχι μόνο παρεμποδίζει τη δράση για το κλίμα, αλλά εμποδίζει επίσης την ικανότητα των κρατών να προχωρήσουν με την ενεργειακή κρίση και τη μετάβαση. Το 2021, οι γερμανικές εταιρείες άνθρακα RWE και Uniper ζήτησαν αποζημίωση ύψους 2,4 δις. EUR από την ολλανδική κυβέρνηση κατά τη διάρκεια της προθεσμίας σταδιακής κατάργησης του άνθρακα το 2030. Το 2022, η Ιταλία υποχρεώθηκε να καταβάλει στη βρετανική πετρελαϊκή εταιρεία Rockhopper 250 εκατ. EUR ως αποζημίωση για την απόφασή της να απαγορεύσει την ανάπτυξη υπεράκτιων κοιτασμάτων πετρελαίου κατά μήκος της ακτογραμμής, πρακτική την οποία κατήγγειλαν οι ιταλικές παράκτιες κοινότητες. Και, τον Νοέμβριο του 2023, η πετρελαϊκή εταιρεία Klesch Group Holdings Limited άσκησε αγωγή κατά της ΕΕ, της Γερμανίας και της Δανίας ύψους τουλάχιστον 95 εκατ. EUR, για ειδικούς φόρους επί ακούσιων κερδών που θεσπίστηκαν βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας.

Η προτεινόμενη αποχώρηση της ΕΕ από τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας είναι αποτέλεσμα ετών κινητοποίησης πολυάριθμων ενώσεων για την έξοδο από μια συνθήκη που προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα των πολυεθνικών εταιρειών ορυκτών καυσίμων εις βάρος της ρυθμιστικής αυτονομίας και της αποτελεσματικής κοινωνικής κλιματικής μετάβασης. Το 2021, πάνω από 1 εκατομμύριο Ευρωπαίοι πολίτες κάλεσαν τις χώρες της ΕΕ

«να αποσυρθούν από τη ΣΧΕ». Ακτιβιστές για το κλίμα, συνδικαλιστικές οργανώσεις, επιστήμονες, ακαδημαϊκοί, καθώς και ένας μεγάλος αριθμός κοινωνικών κινημάτων ένωσαν τις φωνές τους για να εκθέσουν τους κινδύνους αυτής της συνθήκης και κάλεσαν επανειλημμένα τις χώρες να αποχωρήσουν από αυτήν. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε την αποχώρηση από τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας στο ψήφισμά του της 24ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τα αποτελέσματα του εκσυγχρονισμού της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας.

Ελλείπει οποιασδήποτε ουσιώδους επικαιροποίησης της ΣΧΕ από τη δεκαετία του 1990, τον Νοέμβριο του 2018 ξεκίνησε διαδικασία εκσυγχρονισμού, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με τις αρχές της συμφωνίας του Παρισιού, τις απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης και της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, καθώς και με τα σύγχρονα πρότυπα προστασίας των επενδύσεων.

Ωστόσο, το προτεινόμενο κείμενο της εκσυγχρονισμένης ΣΧΕ δεν ευθυγραμμίζεται με τη συμφωνία του Παρισιού¹, το νομοθέτημα της ΕΕ για το κλίμα² ή τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας³. Ο εκσυγχρονισμός δεν συμμορφώνεται επίσης με βασικά στοιχεία του ψηφίσματος του ΕΚ, της 23 Ιουνίου 2022, σχετικά με το μέλλον της διεθνούς επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ, στο οποίο αναφέρεται ότι η ΣΧΕ θα πρέπει «να απαγορεύει αμέσως στους επενδυτές ορυκτών καυσίμων να προσφεύγουν κατά των συμβαλλόμενων μερών για την εφαρμογή πολιτικών για τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων σύμφωνα με τις δεσμεύσεις τους στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού». Η εκσυγχρονισμένη ΣΧΕ δεν κατάφερε επίσης να πείσει μία ειδική πλειοψηφία των κρατών μελών στο Συμβούλιο, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ δεν έλαβε εντολή να προχωρήσει με την έγκριση του εκσυγχρονισμού στη διάσκεψη του Χάρτη Ενέργειας του Νοεμβρίου 2022.

Επιπλέον, όσο η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να είναι μέλος της ΣΧΕ, είναι δυνατό να ασκηθεί προσφυγή ακόμη και εναντίον των κρατών μελών της ΕΕ που έχουν ήδη αποχωρήσει από τη ΣΧΕ για την εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ.

Επομένως, οι εισηγητές θεωρούν ότι η παραμονή ως συμβαλλόμενου μέρους της ΣΧΕ δεν αποτελεί επιλογή και εκφράζουν την ικανοποίησή τους από την πρόταση της Επιτροπής για την αποχώρηση της Ένωσης από τη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας.

Οι εισηγητές καλούν την Επιτροπή να συνεχίσει να προωθεί τη συντονισμένη έξοδο όλων των κρατών μελών, προκειμένου να περιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις της ρήτρας λήξης ισχύος και να προληφθούν αποτελεσματικά ενδοενωσιακές διαφορές.

Οι εισηγητές καλούν την Επιτροπή να συνεχίσει τις προσπάθειές της για να επιτευχθεί να συμφωνήσουν τα κράτη μέλη για μια αμοιβαία συμφωνία που θα κωδικοποιεί την ερμηνεία ότι η ΣΧΕ δεν εφαρμόζεται και δεν προορίζεται να εφαρμόζεται σε διαφορές μεταξύ κρατών μελών και επενδυτή άλλου κράτους μέλους σχετικά με επένδυση που πραγματοποίησε ο

¹ Η συμφωνία που συνήφθη κατά την 21η Διάσκεψη των μερών της Σύμβασης-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή στο Παρίσι στις 12 Δεκεμβρίου 2015 (στο εξής: συμφωνία του Παρισιού).

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα»).

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2019, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (COM(2019)0640).

τελευταίος στο πρώτο κράτος μέλος. Επιπροσθέτως, καλούν την Επιτροπή να προσεγγίσει τις χώρες εταίρους και να προτείνει μια δεύτερη συμφωνία που θα επιτρέπει στα εκτός ΕΕ συμβαλλόμενα μέρη της ΣΧΕ, που επιθυμούν να αποχωρήσουν, να άρουν τη ρήτρα λήξης ισχύος σε αμοιβαία βάση.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ Ή ΠΡΟΣΩΠΑ
ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΛΑΒΑΝ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ**

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του παραρτήματος I του Κανονισμού, η εισηγήτρια Anna Cavazzini και ο εισηγητής Marc Botenga δηλώνουν ότι έλαβαν εισηγήσεις από τις ακόλουθες οντότητες ή πρόσωπα κατά την εκπόνηση του σχεδίου έκθεσης:

Πίνακας 1. Εισηγήσεις που έλαβε η Anna Cavazzini

Οντότητα και /ή πρόσωπο
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission

Πίνακας 2. Εισηγήσεις που έλαβε ο Marc Botenga

Οντότητα και /ή πρόσωπο
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe

Οι ανωτέρω κατάλογοι συντάσσονται υπό την αποκλειστική ευθύνη των εισηγητών.